

**МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”**

ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

КАТЕДРА „ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ”

ЛЕКЦИЯ № 8

**ЗА ДИСТАНЦИОННА САМОПОДГОТОВКА ПО УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА
„ЗДРАВНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО”**

**ЗА СТУДЕНТИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И
ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ”**

ТЕМА: ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ НА ЗАКОНА ЗА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

РАЗРАБОТИЛ: ДОЦ. Д-Р ГЕНА ГРЪНЧАРОВА, Д.М.

Гр. Плевен

2017 год.

ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ НА ЗАКОНА ЗА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

(Обн. ДВ. бр.62 от 9 Юли 1999 г.)

ЧАСТ ПЪРВА. ОБЩА ЧАСТ

Лечебните заведения по смисъла на този закон представляват **организационно обособени структури, в които лекари или стоматолози самостоятелно или с помощта на други медицински и немедицински специалисти осъществяват всички или някои от следните дейности:** диагностика, лечение и рехабилитация на болни; наблюдение на бременни жени и оказване на родилна помощ; наблюдение на хронично болни и застрашени от заболяване лица; профилактика на болести и ранно откриване на заболявания; мерки за укрепване и опазване на здравето; трансплантация на органи, тъкани и клетки.

В лечебните заведения може да се извършва обучение на студенти и следдипломно обучение на медицински специалисти и научна дейност.

Лечебните заведения, с изключение на посочените в чл. 5, ал. 1, **се създават по Търговския закон или по Закона за кооперациите** и осъществяват дейността си след получаване на разрешение или извършване на регистрация. Те не могат да извършват търговски сделки освен за нуждите на осъществяваните от тях медицински дейности.

Лечебните заведения оказват извънболнична и болнична помощ. Те се създават от държавата, от общините и от други юридически и физически лица и са равнопоставени независимо от собствеността им.

Чл. 5. Центровете за спешна медицинска помощ, центровете за трансфузионна хематология, лечебните заведения за стационарна психиатрична помощ, домовете за медико-социални грижи, в които се осъществяват медицинско наблюдение и специфични грижи за деца, центровете за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания, както и лечебните заведения към Министерския съвет, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция и Министерството на транспорта, се създават от държавата. Лечебни заведения за стационарна психиатрична помощ могат да се създават и от други лица. Домове за медико-социални грижи се създават от общините и други юридически лица. Лечебните заведения за стационарна психиатрична помощ могат да предоставят социални услуги по реда на Закона за социалното осигуряване.

Лечебните заведения осъществяват дейността си: по правилата за добра медицинска практика и стандартите за лечение при спазване на професионалната тайна и правата на пациента; прилагат технологии и системи за събиране на информация; предоставят информация за извършваната от тях медицинска дейност, както и медико-статистическа информация съгласно наредба на министъра на здравеопазването, съгласувана с Националния статистически институт.

Лечебните заведения не могат да отказват медицинска помощ на лица, явили се в тях, в състояние, застрашаващо живота им.

ЧАСТ ВТОРА. ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ

ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ИЗВЪНБОЛНИЧНА ПОМОЩ:

1. АМБУЛАТОРИИ ЗА ПЪРВИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ:

- **индивидуална практика за ПМП** се организира и осъществява от лекар със специалност по обща медицина или от лекар по дентална медицина.

- **групова практика за ПМП** се осъществява от търговско дружество или кооперация, учредени от лекари със специалност по обща медицина или лекари по дентална медицина.

2. АМБУЛАТОРИИ ЗА СПЕЦИАЛИЗИРАНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ:

- **индивидуална практика за СМП** се организира и осъществява от лекар със специалност, която не е обща медицина, съответно от лекар по дентална медицина с призната специалност.

- **групова практика за СМП** се осъществява от търговско дружество или кооперация, учредени от лекари с една и съща призната специалност, която не е обща медицина, съответно от лекари по дентална медицина с една и съща призната специалност.

Лекарите и лекарите по дентална медицина в индивидуални и групови практики за ПМП и СМП могат да наемат и други лица според нуждите и обема на лечебната дейност.

Амбулаториите за първична или специализирана извънболнична помощ са лечебни заведения, в които лекари или лекари по дентална медицина: 1. извършват диагностика, лечение, рехабилитация и наблюдение на болни, консултации, профилактика, диспансеризация; 2. предписват: лабораторни и други видове изследвания; извършването на медицински дейности и манипулации под техен контрол и отговорност; обема, вида домашни грижи и помощ за болни; лекарства, превързочни материали и медицински пособия; 3. извършват експертиза на временна нетрудоспособност; 4. извършват наблюдение и оказват медицинска помощ при бременност и майчинство; 5. наблюдават и контролират физическото и психическо развитие на лица до 18 г.; 6. извършват дейности по здравна промоция и профилактика, вкл. профилактични прегледи и имунизации; издават документи, свързани с тяхната дейност; насочват пациенти за консултативна и болнична помощ.

Лекарите, съответно лекарите по дентална медицина, практикуващи в амбулатория за първична или специализирана извънболнична помощ, извършват лечение на болен и в дома му, когато състоянието на болния налага това. Те са длъжни да хоспитализират пациентите в болница, когато лечебната цел не може да се постигне в амбулаторни условия или в дома на пациентите.

- **МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТЪР ИЛИ МЕДИКО-ДЕНТАЛЕН ЦЕНТЪР** - лечебно заведение, в което осъществяват специализирана извънболнична помощ не по-малко от трима лекари и/или трима лекари по дентална медицина с различни признати специалности. Този вид лечебни заведения се управляват от лекар, съответно лекар по дентална медицина, с призната специалност.

ДИАГНОСТИЧНО-КОНСУЛТАТИВЕН ЦЕНТЪР - лечебно заведение, в което осъществяват специализирана извънболнична помощ **не по-малко от 10 лекари с различни признати специалности**. Центърът трябва да бъде съоръжен с необходимата медицинска апаратура, да разполага поне с **една медико-диагностична лаборатория и уредба за образна диагностика**. Диагностично-консултативният център се управлява от лекар с призната специалност и квалификация по здравен мениджмънт или магистър по икономика и управление с придобита образователна и/или научна степен, специалност или преминато обучение за повишаване на квалификацията по чл. 43 от Закона за висшето образование в областта на здравния мениджмънт.

Към медицинските и диагностично-консултативните центрове могат да се откриват до 10 легла за краткосрочно наблюдение и лечение.

В медицинския, медико-денталния и диагностично-консултативния център могат да се разкриват звена, в които лекарски асистенти, медицински сестри или акушерки самостоятелно оказват здравни грижи. Видовете дейности, които се извършват в тези звена се определят в съответствие с наредбата от Закона за съсловната организация на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти. Тези звена се ръководят от лица с образователно-квалификационна степен "бакалавър" по специалностите "лекарски асистент", "медицинска сестра" или "акушерка" и с професионален стаж не по-малко от две години.

3. САМОСТОЯТЕЛНА МЕДИКО-ДИАГНОСТИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ - лечебно заведение, в което лекар с помощта на други специалисти извършва предписани от друг лекар или лекар по дентална медицина специализирани медицински изследвания. В нея работи поне един лекар с призната специалност по профила на лабораторията, който управлява лабораторията.

4. САМОСТОЯТЕЛНА МЕДИКО-ТЕХНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ - лечебно заведение, в което специалисти със съответното образование извършват предписани от лекар, съответно лекар по дентална медицина, специфични технически дейности и произвеждат специализирани медицински и помощни средства. Управлява се от лекар, съответно лекар по дентална медицина или специалист по профила на лабораторията.

ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА БОЛНИЧНА ПОМОЩ

Лечебно заведение за болнична помощ е заведение, в което лекари с помощта на други специалисти и помощен персонал извършват **всички или някои от следните дейности**: диагностика и лечение на заболявания, когато лечебната цел не може да се постигне в условията на извънболнична помощ; родилна помощ; рехабилитация; диагностика и консултации, поискани от лекар/лекар по дентална медицина от други лечебни заведения; трансплантация на органи, тъкани и клетки; вземане, съхраняване, снабдяване с кръв и кръвни съставки, трансфузионен надзор; медико-козметични услуги; клинични изпитвания на лекарства и медицинска апаратура съгласно действащото в страната законодателство; учебна и научна дейност.

ВИДОВЕ БОЛНИЧНИ ЗАВЕДЕНИЯ

1. Болници за активно лечение – в тях се лекуват лица с остри заболявания, травми, изострени хронични болести, състояния, изискващи оперативно лечение в болнични условия, и се оказват родилна помощ и медико-козметични услуги.

2. Болници за долекуване и продължително лечение - приемат лица, нуждаещи се от продължително възстановяване на здравето, и лица с хронични заболявания, изискващи грижи и поддържане на задоволително телесно и психическо състояние.

3. Болници за рехабилитация - приемат лица, нуждаещи се от **физикална терапия, моторна и психична рехабилитация, балнео-, климато- и таласолечение.**

4. Болници за долекуване и продължително лечение и рехабилитация.

5. Многопрофилна болница - има отделения или клиники **най-малко по две медицински специалности.**

6. Специализирана болница - има отделения или клиники по една медицинска или дентална специалност. В специализирана болница могат да се откриват структури и по специалности с преобладаваща хирургична, терапевтична, клинично-диагностична или друга насоченост и по анестезиология и интензивно лечение, осигуряващи осъществяването на специалността, по която болницата е специализирана.

7. Университетски болници – многопрофилни или специализирани болници, определени от МС, в които се осъществяват дейности по: клинично обучение на студенти и докторанти по медицина, дентална медицина и фармация; клинично обучение по здравни грижи, както и на студенти от медицински колежи; следдипломно обучение на лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти, специалисти по здравни грижи и лица, завършили медицински колеж.

ДРУГИ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ

Център за спешна медицинска помощ - лечебно заведение, в което медицински специалисти с помощта на друг персонал оказват спешна помощ на заболели и пострадали лица в дома, на местопроизшествието и по време на транспортирането до евентуалната им хоспитализация.

Център за трансфузионна хематология (ЦТХ) - лечебно заведение, в което лекари с помощта на друг персонал: 1. вземат кръв и кръвни съставки; 2. диагностицират, преработват, съхраняват, осигуряват кръв и кръвни съставки; 3. произвеждат, съхраняват и осигуряват кръвни биопрепарати; 4. осъществяват дейности по трансфузионен надзор. ЦТХ осъществяват дейността си по ЗЛЗ и Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането.

Център за психично здраве - лечебно заведение, в което се извършва спешна психиатрична помощ; диагностика, лечение, периодично наблюдение и консултации на лица с психични разстройства и домашен патронаж; психотерапия и психо-социална рехабилитация; психиатрична и психологична експертна дейност; създаване и поддържане на регис-

тър на лица с психични разстройства; промоция, превенция и подобряване психичното здраве; информиране на обществеността и научноизследователска дейност в областта на психичното здраве.

Център за кожно-венерически заболявания - лечебно заведение, в което лекари с помощта на друг персонал извършват сходни на посочените за центъра за психично здраве дейности, ориентирани към кожно-венерическите заболявания и сексуалното здраве.

Комплексен онкологичен център - лечебно заведение, в което лекари с помощта на друг персонал извършват следните дейности: активно издирване, диагностика и лечение на лица с онкологични заболявания; периодично наблюдение, консултации, проследяване, регистрация и диспансеризация на болни с онкологични заболявания и преканцерози; създаване и поддържане на раков регистър; промоция и превенция на онкологичните заболявания; информиране на обществеността, експертна, консултативна и научноизследователска дейност, провеждане на клинични и терапевтични изпитвания, реализиране на комплексни програми за обучение и специализация по онкология, медицинска онкология илъчелечение и здравни грижи; извършване на профилактика и скринингови програми за онкологичните заболявания. В комплексния онкологичен център могат да се откриват легла за долекуване, продължително лечение, рехабилитация и палиативни грижи.

Дом за медико-социални грижи - лечебно заведение, в което медицински и други специалисти осъществяват продължително медицинско наблюдение и специфични грижи за лица от различни възрастови групи с хронични заболявания и медико-социални проблеми. Лечебната дейност в него се ръководи от медицински специалист.

Център за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания - лечебно заведение, в което медицински и други специалисти осъществяват най-малко една от следните дейности: подкрепа на семействата на деца с увреждания и хронични заболявания за назначаване и провеждане на ранна диагностика, диагностика, лечение и медицинска и психосоциална рехабилитация; продължително лечение и рехабилитация на деца с увреждания и тежки хронични заболявания и обучение на родителите им за поемане на грижата в семейна среда; осигуряване на посещения от медицински специалисти за оказване на специфични грижи за деца с увреждания и тежки хронични заболявания, отглеждани в семейна среда и в социална услуга резидентен тип; осигуряване на специализирани палиативни грижи за деца. За осигуряване на потребностите на децата от консултативна помощ и активно лечение при необходимост центърът за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания сключва договори с лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ и многопрофилни болници за активно лечение. Насочването на дете към център за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания се осъществява от лекар след оценка на медицинската необходимост от диагностика, лечение, рехабилитация и/или палиативни грижи. Устройството, дейността и вътрешният ред на центъра за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания се уреждат с правилник, издаден от министъра на здравеопазването. Центро-

вете за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания могат да предоставят социални услуги по реда на Закона за социално подпомагане.

Хоспис - лечебно заведение, когато в него медицински и други специалисти осъществяват палиативни грижи за терминално болни пациенти. Лечебната дейност в хосписа се ръководи от медицински специалист.

Диализен център - лечебно заведение, в което един или няколко лекари с помощта на други специалисти осъществяват лечение, рехабилитация и наблюдения на болни с хронична бъбречна недостатъчност.

Тъканна банка - лечебно заведение, в което лекар с помощта на други специалисти взема, изследва, съхранява и преработва органи, тъкани и клетки с медицински цели. Тъканните банки могат да вземат само тъкани и клетки за присаждане или преработка, а органи - само за преработка.

Част трета. СЪЗДАВАНЕ И ЗАКРИВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ

НАЦИОНАЛНА ЗДРАВНА КАРТА. ОБЛАСТНИ ЗДРАВНИ КАРТИ

Лечебните заведения за болнична помощ, центровете за спешна медицинска помощ, центровете за трансфузионна хематология, центровете за психично здраве, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове и домовете за медико-социални грижи, както и лекарите и лекарите по дентална медицина, необходими за извънболничната помощ в Р България, се планират и разпределят на териториален принцип според потребностите на населението чрез създаване на **Национална здравна карта и областни здравни карти**.

За изработване на областните здравни карти министърът на здравеопазването назначава комисии, включващи представители на съответната РЗИ, общините, РЗОК, районните колегии на БЛС, БЗС, БАПЗГ.

Областните здравни карти се създават след оценка на географската, инфраструктурната, демографската, социалната и здравната характеристика на областите; наличните лечебни заведения и възможностите им за оказване на медицинска помощ; потребностите от спешна, първична и специализирана извънболнична и болнична помощ.

Въз основа на данните от областните здравни карти се изготвя **Национална здравна карта**, която съдържа: географските граници на здравните райони по области; вида, броя, дейността и разпределението на лечебните заведения по области; броя на лекарите и стоматолозите в извънболничната помощ по специалности; оценка на националните здравни приоритети; минималния брой лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, с които НЗОК задължително сключва ежегодни договори по смисъла на ЗЗО. **Националната здравна карта** се утвърждава с решение на МС и се актуализира на всеки три години.

СЪЗДАВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Лечебните заведения по чл. 5, ал. 1 се създават и преобразуват от МС по предложение на министъра на здравеопазването. Когато лечебното заведение е към ведомств

вата, посочени в чл. 5, ал. 1, то се съгласува със съответния министър. Предложението за домовете за медико-социални грижи за деца се прави въз основа на искане на съответния общински съвет. Тези лечебни заведения **са юридически лица на бюджетна издръжка за специфичните си функции.**

Устройството, дейността и структурата на лечебните заведения по чл. 5, ал. 1 се уреждат с правилник, издаден от министъра на здравеопазването - за центровете за спешна медицинска помощ, центровете за трансфузионна хематология, лечебните заведения за стационарна психиатрична помощ, домовете за медико-социални грижи, в които се осъществяват медицинско наблюдение и специфични грижи за деца, и центровете за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания или от Министерския съвет по предложение на съответния министър и министъра на здравеопазването - за лечебните заведения към Министерския съвет, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Министерството на правосъдието и Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Хосписите и лечебните заведения за извънболнична помощ се учредяват като **търговски дружества или кооперации**, след което се регистрират в Регионалните здравни инспекции, т.е. те се **създават на регистрационен принцип.**

Тъканната банка се учредява като дружество с ограничена отговорност или акционерно дружество и осъществява дейност след получаване на разрешение от министъра на здравеопазването.

Лечебните заведения за болнична помощ, домовете за медико-социални грижи, центровете за психично здраве, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове и диализните центрове се учредяват от държавата и общините, от юридически и физически лица като търговски дружества или кооперации и **получават разрешение за осъществяването на дейността** си въз основа на заявление до министъра на здравеопазването.

СТРУКТУРА И УПРАВЛЕНИЕ НА БОЛНИЧНИТЕ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ

Лечебното заведение за болнична помощ се състои от: клиники и/или отделения с легла, медико-диагностични и медико-технически лаборатории, отделения без легла, болнична аптека, консултативни кабинети, звена за административни, стопански и обслужващи дейности. Клиниките, отделенията и медико-диагностичните лаборатории имат **ниво на компетентност**, определено в съответствие с утвърдените медицински стандарти

Клиниката е болнично звено по определена медицинска или дентална специалност, ръководено от хабилитирано лице. В нея се извършва диагностично-лечебна дейност и се провежда обучение на студенти и/или обучение на специализанти и/или продължителна квалификация.

Отделението е болнично звено по определена медицинска или дентална специалност, ръководено от лекар, съответно лекар по дентална медицина, с призната основна или профилна медицинска специалност.

Органите на управление и контрол на лечебните заведения, извън тези по чл. 5, се определят от юридическата форма, според която е образувано лечебното заведение.

Управлението на лечебните заведения, без тези по чл. 5 и без ведомствените лечебни заведения, се осъществява от **управителни съвети**, назначавани от Министъра на здравеопазването и от **Управител (изпълнителен директор)**.

Управител, съответно изпълнителен директор, на лечебното заведение може да бъде само лице с образователно-квалификационна степен "магистър" по медицина, съответно дентална медицина, и с квалификация по здравен мениджмънт или лице с образователно-квалификационна степен "магистър" по икономика и управление и с придобита образователна и/или научна степен, специалност или преминато обучение за повишаване на квалификацията по чл. 43 от Закона за висшето образование в областта на здравния мениджмънт.

Главна медицинска сестра (акушерка, рехабилитатор) и старша медицинска сестра (акушерка, лаборант, рехабилитатор) е с образователно-квалификационна степен „бакалавър” или „магистър” по специалността „Управление на здравните грижи”.

Със заповед на ръководителя на болничното заведение се създават **консултативни органи**:

1. **медицински съвет;**
2. **лечебно-контролна комисия;**
3. **комисия по вътреболнични инфекции;**
4. **съвет по здравни грижи.**

Освен посочените, могат да се създадат и други комисии и помощни органи: **комисии по етика, по лекарствена политика, развитие на информационното осигуряване** и др.

Медицинският съвет се състои от началниците на клиники, отделения и медико-диагностични лаборатории, управителя на болничната аптека, председателя на БЛС/БЗС и главната медицинска сестра. Председателства се от изпълнителния директор, който е със съвещателен глас.

Съветът по здравни грижи е консултативен орган на главната медицинска сестра (акушерка, рехабилитатор) по организацията и качеството на здравните грижи. В него участват старшите сестри (акушерки, лаборанти, рехабилитатори) на клиниките и отделенията в лечебното заведение.

Подробно виж **Закон за лечебните заведения в Българския правен портал lex.bg**, където се отразяват всички промени, изменения, допълнения и отменени разпоредби.